

Z Národního shromáždění republiky Československé:

Návrh poslanců Tučného a spol., aby byl vydán zákon o účasti zaměstnanců na správě a čistém zisku podniku,

vztahuje se na všechny výdělečné podniky provozované po živnostensku, neb náležející pod živnostenský řád, jestliže zaměstnávají aspoň 20 osob, — vyjímaje podniky humanní a kulturní, jež jsou ve veřejné správě. Všechny podniky ty jsou povinny vésti knihy, z nichž je zjevna účast ka-
pitálu, přiděl závodnímu fondu, investice, účet ztráty a zisku a stav za-
městnanců. Účetní závěrku musí správa podniku předložit ročně nejdéle
do 31. března. Zaměstnanci mají účast na správě závodu prostřednictvím
závodního výboru, jehož úkolem je za 1. bdíti nad zachováním kolektiv-
ní smlouvy, 2. vyjednávati o pracovních i mzdových podmínkách, 3. rozho-
dovati se správou závodu (majitelem) o přeměně, propuštění, přesazení
nebo pensionování dělníků neb úředníků, 4. bdíti nad zdravotními a bezpeč-
nostními opatřeními, 5. rozhodovati se správou závodu o stavbě dělnických
a úřednických domků, 6. rozhodovati se správou závodu o rozšíření závodu
a změnách ve výrobě, 7. rozhodovati se správou závodu o přidělu zálož-
nímu fondu, pokud by přesahoval 25% čistého zisku, 8. nazíráti do knih,
9. rozhodovati o rozdělení čistého zisku. Oprávnění sub 7) neplatí pro pod-
niky ve veřejné správě, ať jsou jakékoli, oprávnění sub 6) neplatí pro
podniky ve veřej. správě, pokud jsou kulturní, humanní a dopravní. Volba
závodního výboru koná se valnou hromadou všech zaměstnanců, jež musí
býti svolána v lednu každého roku. Volí se za poměrného zastoupení podle
politické neb odborářské příslušnosti, při čemž volí odděleně dělníci a od-
děleně úředníci. Je-li úředníků méně než 20 volí společně s dělníky podle
poměrného zastoupení. Vždy musí býti do závodního výboru zvolen aspoň
jeden technický a jeden účetní úředník závodu. Až do 50ti zaměstnanců
volí dělníci 3 členy, do 100 členů 5, za každých dalších 100 po 2 členech
závodního výboru. Je-li úředníků 10—50, volí 3 členy, za dalších 50 2 čle-
ny, za každých dalších 100 po jednom členu. Aktivní právo volební mají
všichni zletilí zaměstnanci, činní v závodě aspoň tři měsíce, pasivní právo
jsou-li v závodě aspoň 6 měsíců a nejsou-li z volebního práva vyloučeni z
důvodů taxative v návrhu uvedených. Má-li závodní výbor více než 11 čle-
nů, zvolí ze sebe závodní předsednictvo podle poměrného zastoupení. Při
hlasování, kde závodní výbor rozhoduje společně se správou závodu, má
správa podniku tolik hlasů, kolikrát 200.000 čítá závodní kapitál, závodní
výbor tolik hlasů, kolik dvacítek zaměstnanců má závod. Účast na čistém
zisku nastává, činí-li čistý zisk více, než nejvyšší úroková míra státní ban-
ky, dosažená v účetním období a zvýšená o 2%; u velkostatků (vyjímaje
lesy), jakmile čistý zisk přestoupí 5% závodního kapitálu; u podniků hu-
manních a kulturních, nakladatelství a vydavatelství knih a novin a u pod-
niků jsoucích ve veřejné správě nastává účast na zisku, převyšuje-li čistý
zisk 10%; u lesů ve veřejné správě 3%. Účast na čistém zisku není u zá-
vodů nově zřízených v prvních pěti letech, v dalších pěti letech, pokud
čistý zisk nedosahuje 12%. O způsobu rozdělení čistého zisku usnáší se
valná hromada. Z čistého zisku odečte se vždy 25% pro záložní fond, ze
zbytku podle jeho poměrné výše připadá majiteli 5 až 25%, závodnímu vý-
boru 50 až 70%, rezervnímu fondu podnikovému, který je určen pro potřeb-
né investice a ku garancii eventuelních ztrát 15%, ústřednímu rezervnímu
fondu spravovanému průmyslovou radou, jež se ustaví pro obvod každé
obchodní komory, 10%. Ústřední rezervní fond slouží pro zajištění větších
investic a garancí větších ztrát. Při podnicích humanních a kulturních
přikazuje se závodnímu výboru 10—15%, při podnicích ve veřejné správě
10—25%, u dolů a lesů však 75% až 85%; u nových závodů, převyšuje-li
jejich zisk 12%, přikazuje se závodnímu výboru 50 až 70%, majiteli 50 až
30%. Podíl na čistém zisku mají všichni zletilí zaměstnanci, alespoň rok
v podniku zaměstnaní, pokud mají aktivní a pasivní právo volební, a to

podle poměru mzdy (platu). O kolik procent klesne čistý výtěžek pod 4%, u velkostatků pod 1 procento, u podniků humánních, kulturních, nakladatelství a vydavatelství pod 5% a u podniků ve veřejné správě pod 6% závodního kapitálu v jednom roce nebo v několika následujících letech, po tolik let se scházející procenta odpočítávají od zisku, podrobeného rozdělení. V akciových závodech z kapitálu do 1,000.000 Kč přikáže se 10%, při závodním kapitálu do 5,000.000 Kč 12%, do 10 milionů 15% a nad 10,000.000 Kč 25% akcií závodnímu výboru na účet dosavadních majitelů; při emisi nových akcií připlatí 10% až 25% k nominální ceně každému kupec a z obnosu tak získaného utvoří se další akcie nominální ceny, které se přidělí závodnímu výboru, respektive předsednictvu. Závodní výbor, respektive předsednictvo, účastní se přidělu akcií podle počtu voličů. Právo předkupu na nově vypsané akcie mají v následujícím pořadí: starší akcionáři, závodní výbor, respektive předsednictvo. Závody se závodním kapitálem vyšším jednoho milionu korun, které jsou v individuálním vlastnictví, se zakcionují a 10 až 25 procent akcií se přikáže závodnímu výboru. Do správy závodní rady akciových podniků volí závodní výbor, respektive předsednictvo tolik členů, kolik odpovídá počtu jejich akcií, nejméně však dva (1 dělník a 1 úředník). Ve všech družstvech s kapitálem aspoň půl milionu korun se na účet dosavadních majitelů přikáže podíly zaměstnancům, resp. závodnímu výboru či předsednictvu a to za 50.000 z každého půl milionu korun. Při upisování nových podílů připlatí upisovatel 10% k nominální ceně podílu a z tak získané částky se utvoří nové podíly, jež se přikáže závodnímu výboru. Právo předkupu na nové podíly mají střídavě starší podílníci a závodní výbor. Do výboru, ředitelstva atd. družstva volí závodní výbor podle počtu naň připadajících podílů, nejméně však 2 zástupce (1 dělníka a 1 úředníka). Úmyslné předložení nesprávné bilance, podvodné počínání při sestavování zprávy a při hlasování o čistém zisku, porušení obchodního tajemství a svádění k tomu je stíháno tresty vězením, pokutou a ztrátou zisku. Aby zaměstnanci mohli se úspěšně účastniti správy v závodním výboru, budou zřízeny pro ně ročně tříměsíční kursy, podávající základní znalosti obchodní a sociálně-politické; vyučování z uvedených oborů bude zavedeno také na pokračovacích školách, jichž návštěva bude pro dělníky do 16, eventuelně 18 let povinná.

26. května 1920.

Posl. sněmovna N. s. R. Č. 1920. I. vol. obd., 1. zas. Tisk č. 33.

Návrh

poslance Modráčka a soudr. o společnostech s dělnickým podílnictvím.

Společnost s dělnickým podílnictvím podle návrhu toho by se tvořila na základě společenské smlouvy, zaručující zaměstnaným v podniku společnosti nabývání t. zv. pracovních akcií a účast na ryším zisku společnosti. Akcie společnosti s dělnickým podílnictvím jsou: a) kapitálové; b) pracovní. Akcie pracovní, jež znějí na jména a nejsou bez souhlasu společnosti zeizitelné, leč dědictvím nebo exekucí mohou býti pouze nominativní, jsou-li poskytovány zaměstnaným zdarma, nebo mohou býti podmíněny úplatou ve výši stanovené hodnoty. Úplata se děje zpravidla obnosy, jež majitelům pracovních akcií připadají z čistého zisku společnosti; kromě toho mohou je tito uplácti dobrovolně jiným způsobem. Každý svépřávný zaměstnanec musí nejdéle po roce zaměstnání u společnosti státi se společníkem a může přerušiti tento svůj poměr jedině po vystoupení z práce. Není-li účast na zisku zaměstnaných stanovena